

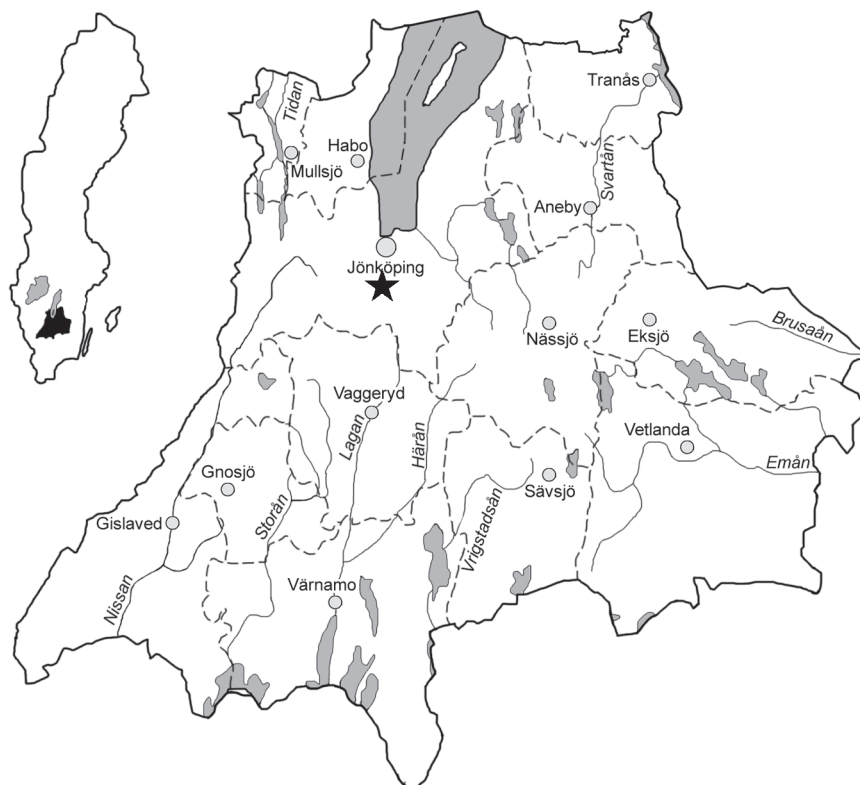
Kvadratisk stensättning i Källarp

Arkeologisk förundersökning av RAÄ 151 inom
fastigheten Källarp 1:3, Barnarps socken i Jönköpings
kommun, Jönköpings län



Kvadratisk stensättning i Källarp

Arkeologisk förundersökning av RAÄ 151 inom fastigheten Källarp 1:3,
Barnarps socken i Jönköpings kommun, Jönköpings län



Rapport, foto och ritningar: Jörgen Gustafsson
Grafisk design: Anna Stålhammar
Tryck: Arkitektkopia, Jönköping

Jönköpings läns museum, Box 2133, 550 02 Jönköping
Tel: 036-30 18 00
E-post: info@jkpglm.se
www.jkpglm.se

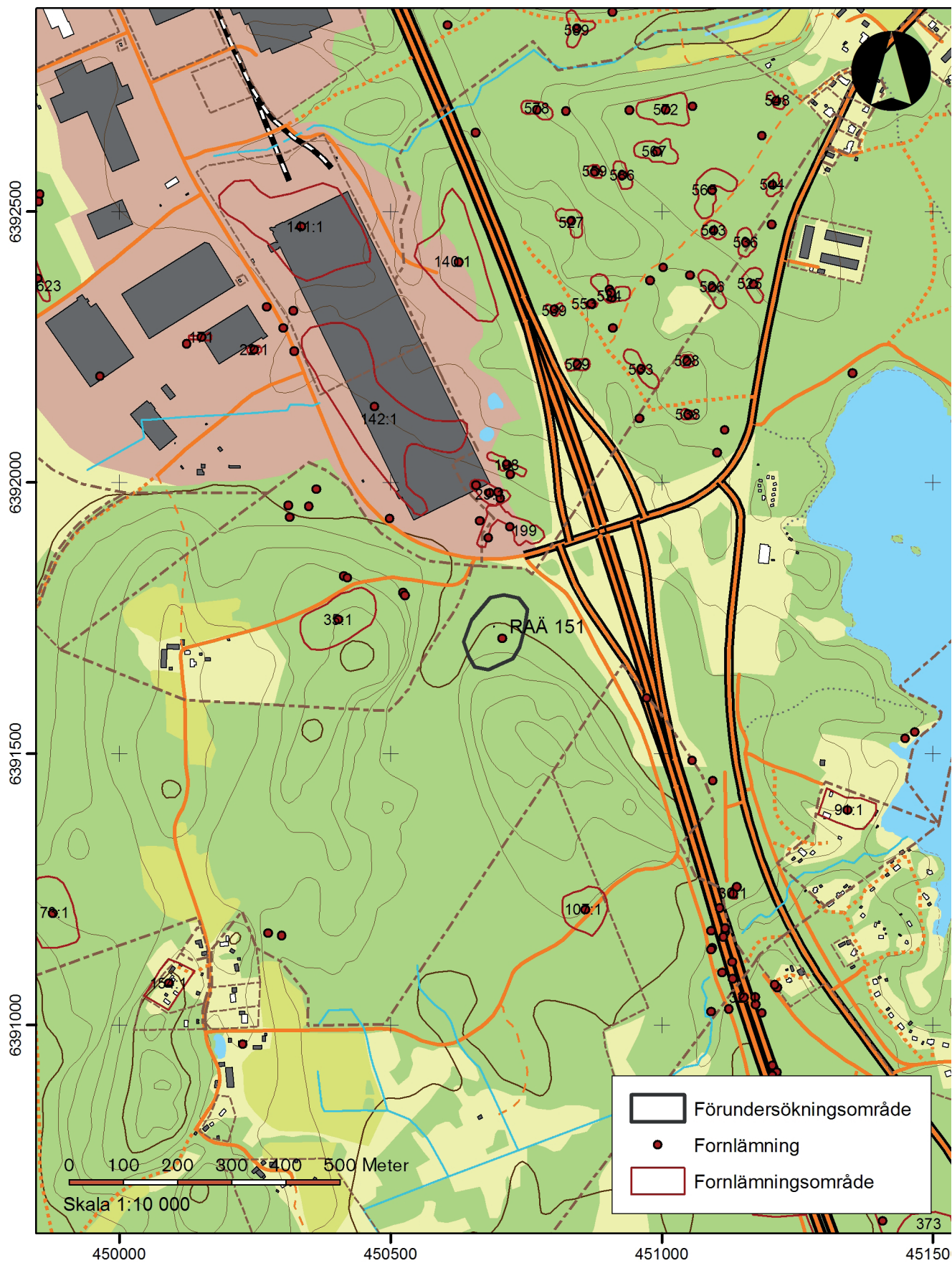
Utdrag ur tryckta och ajourhållna ekonomiska kartor, Geografiska Grunddata samt Geodata (FUK) är återgivna enligt tillstånd:
© Lantmäteriet. Ärende nr MS2007/04833, nr MS2012/03742 samt dnr 12012/1091.

ISSN: 1103-4076

© JÖNKÖPINGS LÄNS MUSEUM 2013

Innehåll

Inledning.....	5
Målsättning och metod	5
Topografi.....	5
Fornlämnings- och kulturmiljö.....	5
Resultat.....	7
Sammanfattning.....	8
Åtgärdsförslag.....	10
Administrativa uppgifter.....	11
Referenser.....	12
Tryckta källor.....	12



FIGUR 1. Utdrag ur digitala fastighetskartan. Skala 1:10 000.

Inledning

Jönköpings läns museum utförde under maj månad 2013 en arkeologisk förundersökning av en kvadratisk stensättning, RAÄ 15, på fastigheten Källarp 1:3 i Barnarps socken, Jönköpings kommun. Detta gjordes med anledning av industribyggnation. Utredningsområdet omfattade ca 1 ha och beställare var LogPoint AB. Ansvarig arkeolog var Jörgen Gustafsson.

En arkeologisk utredning genomfördes 2011 av Jönköpings läns museum (Gustafsson 2011)

Målsättning och metod

Målsättningen var att begränsa fornlämningsområdet kring den kvadratiske stensättningen, RAÄ 151. Detta gjordes genom sökschaktsgrävning för att kontrollera om det fanns ytterligare fornlämningar i anslutning till den kvadratiske stensättningen. Metalldetektering genomfördes också i gravens närhet. Ett ^{14}C -prov togs i en intilliggande hårdrest.

Topografi

Undersökningsområdet ligger i skogsmark, mest bestående av gran, direkt söder om Torsviks industriområde. Den kvadratiske stensättningen ligger på en avsats på norrslutningen av en åsliknande förhöjning. Terrängen är delvis blockig, och ett par hundra meter öster om området ligger Lovsjö som enda större närliggande sjö i området.

Fornlämnings- och kulturmiljö

I Torsviksområdet har ett stort antal arkeologiska undersökningar genomförts genom åren. Undersökningarna har berört framförallt gravfält från romersk järnålder och folkvandringstid men också järnframställningsplatser och fossil åker. Direkt norr om undersökningsområdet, på andra sidan Möbelvägen, undersöktes ett gravfält (Barnarp 29:1) och en kvadratisk stensättning (Barnarp 28:1) 2006 (Gustafsson och Nordström 2010).

Den enda registrerade fornlämningen inom undersökningsområdet är en kvadratisk stensättning (Barnarp 151:1). Just utanför områdets sydöstra del ligger torplämningen Lövåsen (Barnarp 70:1). Norr om området ligger de sedan tidigare undersökta gravfälten och söder om låg tidigare ett röse (Barnarp 32) som undersöktes och borttogs 1993 inför nya E4:an. Dessutom finns två gravfält, Barnarp 31:1 med en domarring och resta stenar och Barnarp 33:1 med domarringar, vilket undersöktes 2009/2010 (Gustafsson 2010).



FIGUR 2. Karta som visar de schakt som grävdes under förundersökningen samt den nyupptäckta gravens placering.

I övrigt finns flera områden med fossil åker och kolbottnar registrerade i närområdet. För övrig information angående kunskapsläge och forskningsöversikt se Gustafsson och Nordström 2007 och 2010 samt Arkeologiskt program för Jönköpings läns museum.

Resultat

Sammanlagt grävdes 340 kvadratmeter fördelade på 19 schakt. I första hand grävdes schakten i stensättningens närområde men också mer extensivt inom förundersökningsområdet. Placeringen av schakten bestämdes utifrån de topografiska förutsättningarna.



FIGUR 3. Den nyupptäckta graven direkt nordväst om den kvadratiska stensättningen.

En del av området bestod av tät blockig terräng, vilket uteslöt en stor del av undersökningsytan.

Vid schaktningen påträffades en mindre stensättning endast ca 1 meter nordväst om den kvadratiska stensättningen. Den var ca 1 x 2 meter stor och formen var närmast oval. Den bestod av stenar från 0,10 till 0,40 meter i storlek. De mindre stenarna låg överst medan de något större, som också bildade formen, låg försänkta i marken. Anläggningen liknar de skelettgravar som påträffades på gravfältet RAÄ 29, endast 250 meter norr om stensättningen, vilka daterades till sen romersk järnålder - folkvandringstid. Den nyupptäckta graven ligger också strategiskt placerad på en plan yta, som utgörs av själva udden på avsatsen där den kvadratiska stensättningen ligger. Läget ger en bra exponering mot flera väderstreck. Förmodligen rör det sig om en sekundär grav till stensättningen. Utifrån de dateringar vi har från denna gravtyp är det rimligt att det inte skiljer allt för mycket i tid mellan de två gravarna.

Drygt 5 meter nordöst om den nyupptäckta graven, vid den kvadratiska stensättningens norra hörnsten påträffades också en hårdbotten. Den var till formen rund och innehöll mindre skörbrända stenar, sot och kolbitar. Ett ¹⁴C-prov togs och skickades för analys.



FIGUR 4. Den kvadratiske stensättningen med den nyupptäckta graven i förgrunden.

Metalldetektering genomfördes i samband med schaktningen kring graven men inga fynd påträffades.

Vid en undersökning av gravarna bör vegetationsskiktet schaktas bort i en radie av minst 20 meter för att säkerställa fornlämningsområdet men också för att få en god överblick och bra förhållande för fotografering.

Sammanfattning

Jönköpings läns museum utförde under maj månad 2013 en arkeologisk förundersökning på fastigheten Källarp 1:3 i Barnarps socken, Jönköpings kommun. Detta gjordes med anledning av industribyggnation. Förundersökningen berörde en kvadratisk stensättning, RAÄ 151. Schaktning utfördes vid och omkring stensättningen för att kunna konstatera om det fanns övriga, under mark dolda, fornlämningar. Ca 1 meter nordöst om stensättningen påträffades en mindre stensättning, ca 1 x 2 meter närmast oval. Liknande påträffades när gravfältet RAÄ 29 undersöktes 2006, vilka daterades till yngre romersk järnålder - folkvandringstid. Det påträffades också en härd vid den nordligaste hörnstenen.



FIGUR 2. Karta som visar läget för den nyupptäckta graven och häresten.



FIGUR 5. Bilden är tagen från söder, från toppen av den kvadratiske stensättningen. I bakgrunden ser vi den nyupptäckta graven liggandes på den lilla avsatsen.

Åtgärdsförslag

Jönköpings läns museum anser att den kvadratiske stensättningen och den nyupptäckta stensättningen skall undersökas vid en fortsatt exploatering av området.

Vid en undersökning av gravarna bör vegetationsskiktet på fornlämningsområdet schaktas bort i en radie av minst 20 meter i förhållande till den kvadratiske stensättningen. Detta för att säkerställa området, men också för att få en god överblick och bra förhållande för fotografering.

Länsmuseet har samrått med Länsstyrelsen angående åtgärdsförslagen.

Administrativa uppgifter

Länsstyrelsens dnr: 431-6879-2012
 Länsstyrelsens beslutsdatum: 2013-02-01
 Jönköpings läns museums dnr: 10/2013
 Beställare: Jönköpings kommun
 Fält- och rapportansvarig: Jörgen Gustafsson
 Fältarbetstid: 2013-05-06–2013-05-08
 Län: Jönköpings län
 Kommun: Jönköpings kommun
 Socken: Barnarps socken
 Fastighetsbeteckning: Källarp 1:3
 Belägenhet, ekonomiska kartan 63E 9fS
 Koordinater: N63911778, E450724
 Koordinatsystem: Sweref 99
 Undersökningsyta: 11400 m²
 Fornlämningsnummer: RAÄ 151
 Fornlämningstyp: Kvadratisk stensättning
 Tidsperiod: Äldre järnålder

Dokumentationsmaterialet förvaras i Jönköpings läns museums arkiv.

Referenser

Tryckta källor

Gustafsson, J 2011. *Källarp 1:3 och Hyltena 1:11: arkeologisk utredning etapp 1 inför byggnation av industrifastighet inom fastigheterna Källarp 1:3 och Hyltena 1:11 Barnarps socken i Jönköpings kommun, Jönköpings län*. Jönköping: Jönköpings läns museum

Gustafsson, J. & Nordström, M. 2010. *Döden i Torsvik: tre järnåldersgravfält i södra Vätterbygden berättar om gravritualer, sydportar och brännportar*. Arkeologisk rapport 2010:31, Jönköpings läns museum.

Jönköpings läns museum utförde under maj månad 2013 en arkeologisk förundersökning på fastigheten Källarp 1:3 i Barnarps socken, Jönköpings kommun. Detta gjordes med anledning av industribyggnation. Förundersökningen berörde en kvadratisk stensättning. Schaktning utfördes vid och omkring stensättningen för att kunna konstatera om det fanns övriga, under mark dolda, fornlämningar. Ungefär en meter nordöst om stensättningen påträffades en mindre, närmast oval, stensättning, ca 1 x 2 meter stor. Liknande gravar påträffades när gravfältet Barnarp RAÄ 29 undersöktes 2006, vilka daterades till yngre romersk järnålder - folkvandringstid. Det påträffades också en härd vid den nordligaste hörnstenen.